

INDEX

PRIMI VOLUMINIS.

INSTITUTIONES PHILOSOPHIAE.

	Páginas.
PRÆFATIO.	III
PHILOSOPHIAE ADUMBRATIO. In ea generalis definitio philosophiae, ejus objectum, partitio, utilitas, et brevis historia, indicantur.	4

INSTITUTIONES LOGICAE.

PROOEMIUM. Distinctio Logicae naturalis ab artificiali, utriusque definitio, et istius utilitas atque moralis necessitas exponuntur.	5
--	---

LOGICAE PARS PRIMA.

ARTIC. I. DE PRIMA MENTIS OPERATIONE.	6
Determinantur conceptus ideae, perceptionis, objecti, etc. et discrimen philosophorum in tradenda definitione ideae.	
§. 1. <i>De diversis idearum clasibns.</i>	7
Divisio idearum ratione modi, medii et objecti. Modus efformandi ideas quasdam universales innuitur. Plures aliae idearum species sive partitiones indicantur.	
§. 2. <i>De signis idearum, seu vocibus.</i>	11
Diversae terminorum classes exponuntur.	
§. 3. <i>De definitione et divisione.</i>	12
Utriusque natura, usus et regulae quaedam necessario servandae exhibentur.	
ARTIC. II. DE ALTERA MENTIS OPERATIONE.	13

- §. 1. *Judicii et propositionis definitiones indicantur, et de judicii et propositionis natura disseritur.* . . . . . ib.
- §. 2. *Diversae propositionum classes et proprietates exponuntur.* 15
- §. 3. *De oppositione propositionum, et praecipue de propositionibus contrariis et contradictoriis disputatur, fitque brevis consideratio conversionis et aequipollentiae propositionum.* 17
- ARTIC. III. DE TERTIA MENTIS OPERATIONE. 20
Quid sit ratiocinium et argumentatio, analyticae declaratur.
- §. 1. *De ratiocinii et syllogismi natura, et de principiis fundamentalibus utriusque.* 21
Diversa ratiocinii et syllogismi elementa, istorumque consuetae appellationes assumpto exemplo indicantur.
Exponitur, quibus principiis mens utitur in efformandis ratiociniis ac syllogismis affirmativis vel negativis; quid sit, et quomodo differat utriusque veritas formalis a materiali.
- §. 2. *Regulae pro formali veritate syllogismi dignoscenda.* 23
Fit animadversio in sententiam eorum, qui unicam regulam ad id sufficere autumant.
Diversae ac consuetae regulae seorsim explicantur. Innuitur quid de figuris et modis syllogismorum veteres Philosophi tradiderint.
- §. 3. *De quibusdam incompletis et compositis syllogismis.* 26
De enthymemate et sorite.
De syllogismis hypothetico sive conditionali, et disjunctivo, ac de utriusque regulis. De dilemmate ejusque membris, ac vi.
- §. 4. *De diversis sophismatibus.* 28
Explicantur diversae sophismatum species.
- ARTIC. IV. DE USU ARGUMENTATIONUM 30
Demonstrationis definitio, natura et communiores species exhibentur. Fit animadversio circa principia, quae demonstrationem ingrediuntur; innuuntur aliae quaedam demonstrandi species.
- ARTIC. V. DE METHODO SCIENTIFICA. 32
Exponitur, quid sit methodus analytica et synthetica, et quaedam generales utriusque leges.
Innuuntur, quae pertinent ad methodum in academicis concertationibus servandam.

LOGICAE PARS ALTERA.

- ARTIC. I. DE VERO. 34
- §. 1. *Notiones praeliminares considerantur.* . . . . . ib.
Consideratur quid sit verum in genere ac in specie. Quomodo verum per comparationem ad intellectum spectari debeat.
Quomodo veritas judiciis, ratiociniis, et praesertim ideis conveniat; et quanam circa hoc postremum fuerint philosophorum sententiae.
- §. 2. *De statu mentis relate ad verum.* 37
Diversae Scepticorum classes indicantur, ac quomodo cum illis sit procedendum.
Notiones ignorantiae, dubii, et opinionis indicantur.
De certitudine in genere, nec non de metaphysica, physica, et morali, atque de istius a probabilitate discrimine disseritur.
Adstruitur omnem veram certitudinem naturalem esse aequalem, et subjectivam differre ab objectiva.
- ARTIC. II. DE VERI FONTIBUS, ET IN SPECIE DE GENERALI NORMA JUDICIORUM NOSTRORUM. 40
Quid sit generale et particulare veri criterium.
Status quaestionis de generali veri criterio et de evidentiis determinatur, atque diversae philosophorum sententiae exponuntur.
Evidentia in concreto accepta recte statuitur pro generali et ultimo certitudinis motivo. 43
Solvuntur multiplices difficultates, atque identidem doctrina F. de la Mennais refellitur.
- ARTIC. III. DE SENSU INTIMO, SEU PRIMO PARTICULARI VERITATIS CRITERIO. 52
Conscientia directa a reflexa, veritates seu facta interna primitiva a derivatis distinguuntur, atque innuuntur discrimen inter conscientiam spectatam tamquam subjectum sive principium, renuncians omnes cognitiones nostras, et tamquam motivum certitudinis earum.
Adstruitur judiciis quae sunt objectum sensus intimi falsum subesse non posse.
Infertur et probatur cognitionem nostrae existantiae sive nostri *ego* esse primitivam, non derivatam, atque relate ad conscientiam directam ipsi animo essentialem.
Diluuntur quaedam difficultates contra primam assertionem.

- ARTIC. IV. DE RATIONE IN GENERE 56
 Diversa rationalitatis nostrae constitutiva exponuntur.
 De natura idearum sive conceptuum universalium disseritur; atque circa hoc sententiae Nominalium, Humii Berkeleji, Hobbesii, Spinosae, Beguellini, Condillaci respuuntur.
 Quaedam contraria diluuntur.
- ARTIC. V. DE PRIMIS PRINCIPIIS RATIONIS 58
 Innuitur quatenam sint haec principia et quomodo principium differat ab axioma ad mentem cl. Stewart.
 Declaratur prima rationis principia esse absolute certa.
 Solvuntur quae in contrarium possunt opponi.
- ARTIC. VI. DE CERTITUDINE CONCLUSIONIS 62
 Quid sit ratiocinium purum, mixtum et empiricum, analytice ostenditur; atque diversae nostrarum cognitionum partitiones in analyticas, theoreticas, practicas, etc. praecipue apud Germaniae philosophos in usu, indicantur.
 Adstruitur posse nos ratiocinando veritatem prius a nobis incognitam invenire; et respondetur rationibus contrariis cujusdam auctoris.
 Declaratur conclusioni deductae ex ratiocinio formaliter et materialiter recto, falsum subesse non posse.
 Difficultatibus respondetur: atque in postremae difficultatis solutione, fit animadversio in sententiam cujusdam recentissimi auctoris, qui existimat, in assignando motivo physicae certitudinis, fieri circulum vitiosum.
- ARTIC. VII. DE SENSU NATURAE COMMUNI 68
 Quid sit sensus naturae communis, in quo fundetur, et quomodo judicia ab ipso dimanantia sint absolute certa.
 Confusioni *sensus* naturae cum mero communi *consensu* et universali auctoritate, a F. de la Mennais ejusque asseclis praeformatae, aditus praecluditur.
 Satisfit difficultatibus contra praecedentem assertionem.
- ARTIC. VIII. DE CORPORUM EXISTENTIA 73
 Status quaestionis determinatur; diversae idealismi species indicantur; exponuntur tres praeviae animadversiones.
 Corporis nostri, aliorumque generatim sumptorum existentia invicte probatur.

- Ex iisdem notionibus refellitur quoque doctrina Malebranchii, atque generatim omnium eorum, etiam recentissimorum, qui dum in sola divina revelatione omne motivum naturalis certitudinis reponunt, ipsam cognitionem divinae revelationis subvertunt.
 Respondetur difficultatibus idealistarum.
- ARTIC. IX. DE CERTITUDINE COGNITIONUM, QUAS OPE SENSUUM ACQUIRIMUS 80
 Status quaestionis et notiones praeviae exponuntur.
 Regulae seu condiciones pro recto sensuum usu.
 Asseritur, ex recto sensuum usu nos posse certas plurium rerum cognitiones acquirere.
 Septicorum difficultatibus satisfit.
- ARTIC. X. DE AUCTORITATE 86
 Quid et quotuplex sit auctoritas, et ad quas veritates porrigatur, quibusque mediis manifestetur.
 Quid sit fides, et quomodo in actu supponat scientiam; atque hinc refellitur rursus de la Mennais, auctoritatem humanam pro unico et primo criterio veritatis statuens, ejusque quibusdam rationibus respondetur.
 Fit animadversio in quosdam asseclas F. de la Mennais, auctoritate S. Augustini abutentes.
 Condiciones seu leges criticae, pro factis, testibus, historiis, et traditionibus exponuntur.
 Adstruitur, auctoritatem humanam circa facta sensibilia, etsi miraculosa, in plerisque casibus, esse certam veritatis normam.
 Solvuntur difficultates, et praesertim eae, quae ex Hume, Rousseau, Diderot, contra facta miraculosa; et ex Loke, D'Alembert, etc. contra vim traditionum solent objici.

INSTITUTIONES METAPHYSICAE.

- METAPHYSICAE NOTIO. Scientiae hujus excellentia, partitio, modus eam tractandi, et magna necessitas innuitur 98

METAPHYSICA GENERALIS

SEU ONTOLOGIA.

- PROOEMIUM. Quid in ea solet tradi. 99

- ARTIC. I. DE RELATIONE VERITATUM NECESSARIARUM ET CONTINGENTIUM . . . . . ib.
- Propositio.* Omnes veritates necessariae reducuntur ad principium contradictionis, non omnes tamen possunt aut debent per illud demonstrari. 400
- Satisfit difficultatibus.
- Id ipsum evincitur de principio rationis sufficientis seu causalitatis, relate ad veritates contingentes.
- Absoluta ac metaphysica hujus principii certitudo adversus Beguellin ac Hume vindicatur, ostenditurque adversus Kant modus, quo mens humana a contingentibus et tantum hypothetice necessariis, possit gradum facere ad notiones et judicia a priori, atque absolute necessaria.
- Beguellini difficultatibus fit satis.
- ARTIC. II. DE EXISTENTIA; POSSIBILITATE ET ESSENTIA ENTIIUM 108
- Analysis conceptus existentiae et possibilitatis instituitur, et utriusque, nec non impossibilitatis fundamentum objectivae realitatis adversus Kant aliosque transcendentalismi assertores ostenditur.
- Supposita distinctione inter possibilitatem intrinsicam et extrinsecam, illam a voluntate seu omnipotentia divina non pendere evincitur.
- Instituitur quaestio, utrum possibilitas intrinseca dependeat saltem ab intellectu seu intelligibilitate divini esse, et affirmative solvitur.
- Gravissimorum Doctorum hac de re sententiae indicantur.
- Disolvuntur quaedam apparentes difficultates.
- Conceptus essentiae et naturae, et utriusque diversae acceptiones explicantur.
- ARTIC. III. DE SUBSTANTIA, SUBSISTENTIA, SUPPOSITO ET PERSONA 123
- Substantiae et qualitatium seu proprietatum accidentalium conceptus exponitur, ejusque objectiva realitas adversus Loke vindicatur.
- Solvuntur difficultates Lokii, fitque animadversio in doctrinam Kantii hac de re.
- Innuitur discrimen inter subjectum inhaesionis et adhaesionis, inter substantiam completam et incompletam.
- Definitio subsistentiae, personae et suppositi exponitur ac vindicatur.

- Modus concipiendi separationem inter personam et naturam indicatur.
- ARTIC. IV. DE RELATIONE IDENTITATIS, SIMILITUDINIS, ETC. 129
- Exponitur quid sit relatio, et utrum dentur relationes intrinsecae.
- Multiplex identitatis acceptio, et quomodo ad nostrum compositum applicetur, innuitur.
- Ostenditur, posse dari duo vel plura objecta perfecte similia.
- Notio distinctionis et diversitatis, nec non plures distinctionis species explicantur.
- Analyticae exponuntur conceptus compositi, extensionis, quantitatis continuae et discretiae.
- Expenditur quaestio circa prima continui physici sive materiae elementa.
- Numerum, et quamlibet quantitatem actu infinitam intrinsece repugnare ostenditur.
- Quaedam exceptiones diluuntur.
- Conceptus spatii physici et idealis, illiusque objectiva realitas adversus formalismum Kantii vindicatur.
- Contrariae rationes Kantii dissolvuntur.
- Analysis conceptuum simplicis et unitatis exponitur, utriusque fundamentum objectivae realitatis determinatur.
- ARTIC. V. DE CONCEPTU ENTIS FINITI, INFINITI, CONTINGENTIS ET NECESSarii 143
- Entis finiti et infiniti conceptus explicantur, atque ostenditur ens finitum per aliquid positivum formaliter apprehendi.
- Inquiritur in modum, quo mens ad conceptum entis infiniti ascendere possit.
- Satisfit difficultatibus.
- Explicantur conceptus entis contingentis et necessarii.
- ARTIC. VI. DE PRINCIPIO ET CAUSIS 147
- Notio principii et causae, atque utriusque discrimen.
- Praecipuae causarum clases indicantur.
- Causae efficientis verus conceptus, atque vocis agere, efficere, etc. significationes explicantur.
- Diversi modi, quibus effectus in causa solet praecontineri, diversaque requisita ac status causae efficientis exponuntur.
- Defenditur, causis secundis, modo proportionato earum naturae, veram activitatem et posse et revera competere.
- Solvuntur Occasionalistarum difficultates.

Breviter innuitur conceptus causae finalis, formalis, exemplaris, et materialis.
Monitum quoddam circa reliquas Ontologiae quaestiones.

METAPHISICA SPECIALIS.

THEOLOGIA NATURALIS.

PROOEMIUM ET DIVISIO TRACTATUS	160
CAPUT. I. DE EXISTENTIA ET ESSENTIA DEI	ib.
Diversa ratio certitudinis circa cognitionem Dei exhibetur, fitque animadversio in eos, qui a sola divina revelatione eam repetere, vel tamquam factum quoddam dumtaxat admittere vellent. Tres animadversiones praeviae exponuntur, expenditurque vis illius argumenti sive probationis quam vocant a <i>simultaneo</i> , vel <i>quasi a priori</i> .	
ARTIC. I. DE ARGUMENTIS METAPHYSICIS, QUIBUS PROBATUR EXISTENTIA DEI	162
Horum argumentorum ad probandam Dei existentiam sub conceptu entis <i>necessarii</i> et <i>improducti</i> applicatio. Respondetur difficultatibus a transcendentali rationalismo petitis. Praeluditur atheis effugium ad seriem entium actu infinitam, ostendendo ejus omnimodam repugnantiam Solvuntur difficultates, proponi generatim solitae. Expenduntur quae contra repugnantiam seriei actu infinitae solent objici.	
ARTIC. II. DE ARGUMENTIS PHYSICIS, QUIBUS PROBATUR EXISTENTIA DEI	174
Indicantur opiniones circa originem ordinis hujus mundi, et status quaestionis, atque vis argumenti physici determinatur. Vera acceptio casus fortuiti et ordinis explicatur; atque ex ordine hujus mundi physico complete et adaequate spectato, nec non ex subordinatione causarum finalium, Dei existentia sub conceptu <i>entis summe intelligentis</i> invicte demonstratur. Solvuntur difficultates contra primam argumenti partem. Item contra alteram partem.	

ARTIC. III. DE ARGUMENTIS MORALIBUS, QUIBUS PROBATUR EXISTENTIA DEI	185
Argumentorum istorum pondus declaratur. Ex consensu omnium populorum, et sub conceptu <i>supremi legislatoris</i> existentia Dei invicte demonstratur	186
Occurrit difficultatibus contra secundam assertionis partem, magisque confirmatur repugnantia atheisticae societatis. A difficultatibus vindicatur prima pars assertionis.	
ARTIC. IV. DE ESSENTIA DEI	197
Distinctio essentiae physicae a metaphysica, et diversae Doctorum sententiae exponuntur; quae sit caeteris praehabenda vindicatur. Notio et partitio attributorum Dei exponitur.	
CAPUT. II. DE ATTRIBUTIS DEI ABSOLUTIS	200
ARTIC. I. DE INFINITATE SIVE SUMMA PERFECTIONE DEI, ET DE PANTHEISMO SPINOSAE	201
Notio pantheismi, et multiplex perfectionis acceptio ac sensus. Asseritur, Deum esse ens actu infinitum et summe perfectum, atque summae perfectionis natura explicata aditus difficultatibus praecluditur	202
Pantheismus Spinosae et in se intrinsece repugnare, et falsis inniti ac probari principiis ostenditur, unde simul solutio difficultatum habetur	205
ARTIC. II. DE IMMUTABILITATE ET AETERNITATE DEI	207
Errores contrarii atque multiplex immutabilitatis acceptio indicantur. Statuitur, Deum esse ens natura sua absolute immutabile, modusque generalis solvendi difficultates explicatur	208
Aeternitatis, durationis et temporis notiones determinantur	210
Temporis conceptum non esse formam subjectivam et a priori nostrae internae sensibilitatis adversus Kantium vindicatur: atque generatim et paucis illius systema respuitur. Asseritur, dari durationem non successivam sive aeternitatem, eamque non esse aliud quam Dei attributum. Respuuntur conceptus aeternitatis a Loke et Tullio suppositi, satisque fit difficultatibus.	
ARTIC. III. DE SIMPLICITATE, SPIRITUALITATE ET IMMENSITATE DEI	217
Oppositi errores enarrantur. Deum esse ens natura sua simplicissimum et spi-	

- rituale vindicatur; atque error Nominalium respicitur . . . . . ib.
- Asserta distinctione inter immensitatem Dei ejusque actualem rebus omnibus praesentiam, evincitur, Deum esse actu immensum, rebusque omnibus substantialiter praesentem, quae *substantialis* praesentia, a praesentia per *operationem* et *scientiam* distinguitur, simulque difficultatibus, quae a simplicitate Dei peti solent, aditus praeccluditur 220
- ARTIC. IV. DE RATIONE ET VOLUNTATE DIVINA. 224
- Status quaestionis breviter exponitur.
- Explicatis diversis divinae scientiae partitionibus, asseritur, eam ad omnia possibilia, praeterita, praesentia et futura, sive absolute et necessario, sive contingenter et conditionate futura, se porrigere perfectissima ratione. 225
- De medio in quo Deus praevidet, sive potius videt actiones hominum libere futuras disseritur, modusque componendi infallibilitatem divinae scientiae cum mutabilitate humanae libertatis, nec non difficultates inde dimanantes solvendi indicatur
- Determinatur status quaestionis circa divinam libertatem
- Evincitur, Deum gaudere perfectissima libertate 232
- Innuitur modus componendi divinam libertatem cum immutabilitate et necessitate ejus naturae, et difficultates solvuntur.
- ARTIC. V. DE UNITATE DEI, EJUSQUE BONITATE COMPONENTA CUM PERMISSIONE MALORUM 238
- Inquiritur, utrum ex communi consensu derivanda sit probatio unitatis Dei, fitque animadversio in eos qui id autumant, et verus conceptus unitatis, de qua hic agitur, determinatur.
- Unicam tantum nec multiplicabilem esse divinam naturam, sive unum Deum esse evincitur 240
- Oppositiones solvuntur.
- Ostenditur, hypotesim Manichaeorum intrinsece repugnare, inutilem esse ad finem ad quem assumitur, nec sufficienter Baylii commentis fulciri 244
- Determinata notione divinae bonitatis, indicatur modus eam componendi cum permissione malorum, quaeque contra hunc modum possunt opponi solvuntur.
- Respondetur argumentis pro sententia Manichaeorum.

- CAPUT. III. DE ATTRIBUTIS DEI RELATIVIS AD EXTRA 257
- ARTIC. I. DE CREATIONE . . . . . ib.
- Status quaestionis aperitur, [modusque eam solvendi indicatur.
- Evincitur, vim creandi esse actu infinitam et soli Deo competere. 258
- Argumenta ab insufficientia nostrae probationis, et ab apparenti creationis impossibilitate desumpta, disjiciuntur.
- ARTIC. II. DE CONSERVATIONE 263
- Verus conservationis conceptus adversus Baylii commentum vindicatur, Deumque virtute sua omnia entia creata in *esse* conservare asseritur. 264
- Diluuntur quaedam difficultates.
- ARTIC. III. DE CONCURSU. 266
- Quid sit, et quotuplex Dei concursus exponitur, Deumque ad omnes entium contingentium actiones physicum et immediatum concursum praestare statuitur 267
- Explicatur modus concursus divini ad actiones liberas, et quare libertatem non minuat, nec in actionis malitiam influat, aut causis secundis verae activitatis rationem non adimat.
- ARTIC. IV. DE PROVIDENTIA DIVINA. 271
- Erroneae circa hoc sententiae indicantur, et quid sit divina Providentia declaratur.
- Deum de omnibus et singulis rebus etiam minimis providentiam habere evincitur. 272
- Fatalistarum, Stoicorum, Deistarum, aliorumque impiorum difficultatibus respondetur.

PSYCHOLOGIA.

- PROOEMIUM. Psychologiae utilitas et partitio tractatus 281
- CAPUT. I. DE NATURA ANIMAE NOSTRAE. . . . . ib.
- ARTIC. I. DE SUBSTANTIALI ANIMAM INTER ET CORPUS DISTINCTIONE . . . . . ib.
- Veterum recentiorumque materialistarum errores praecipui exponuntur.
- Animam nostram esse ens substantiale a corpore nostro distinctum, pluribus argumentis probatur 283
- Difficultatibus satisfit, simulque opinio sensistarum omnes animae facultates ad sensibilitatem revocans exploditur, atque tandem data opportunitate quaestio circa naturam animae belluinae breviter expenditur, et illius ab anima nostra essentielle discrimen assignatur.